

- розвиток інститутів субординованого і синдикованого банківського кредитування;

- створення сприятливого інвестиційного клімату.

Таким чином, розвиток банківського сектора загалом, і стимулювання кредитних операцій банку, зокрема, не можуть розвиватися без вирішення головної причини зазначених проблем - відсутності політичної та економічної стабільності в країні. Крім цього, у вирішенні цих завдань повинні бути задіяні зусилля не тільки Уряду і НБУ, а й інших гілок державної влади, а також власників і менеджерів банківських установ.

Література:

1. Рада прийняла закон про створення кредитного реєстру НБУ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://economics.unian.ua/finance/2385945-rada-priynyala-zakon-pro-stvorennya-kreditnogo-reestru-nbu.html><https://economics.unian.ua/finance/2385945-rada-priynyala-zakon-pro-stvorennya-kreditnogo-reestru-nbu.html>

2. Грошово-кредитне регулювання у механізмі забезпечення макроекономічної стабілізації і ефективності функціонування банківської системи України [Текст]: монографія / За ред. д.е.н., проф. О.В. Дзюблюка. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 530 с.

3. Теорія і практика грошового обігу та банківської справи в умовах глобальної фінансової нестабільності [Електронний ресурс] : монографія / О. В. Дзюблюк, М. Д. Алексеєнко, В. В. Корнеєв [та ін.] ; за ред. О. В. Дзюблюка. - Тернопіль : Осадца Ю. В., 2017. - 298 с.

4. Андрос С. В. Банківське кредитування інвестиційних проектів у реаліях фінансового ринку [Електронний ресурс] / С. В. Андрос. – Режим доступу: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/108721/103669>

Ольга Іващук

к.е.н., доцент кафедри банківської справи

Тернопільський національний економічний університет

ПРИЧИНИ ТА ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ КРИЗИ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ

Глобальна фінансова нестабільність підсилила внутрішні ризики розвитку банківської системи, тому цей процес набув синхронного характеру. Посилення ризиків фінансової нестабільності у світі супроводжувалося зростанням країнних ризиків, поглибленням економічного спаду, політичними викликами та поширенням кризових явищ. Таким чином, банки стають одним із вузлових центрів акумулювання ризиків фінансової нестабільності в країні, а світові фінансові кризи у своїй основі досить часто мають деструктивні процеси у банківській системі. Зазначимо, що банківські кризи є динамічними, тобто погіршення ситуації при правильному застосуванні стабілізаційних заходів це може бути новим витком у розвитку, тобто банківські кризи виступають драйвером економічного розвитку та зростання. Тому підтримуємо думку українського науковця О. Барановського щодо існування різних підходів до тлумачення кризи, яка може виступати як природний процес у

життєдіяльності системи; як значна проблема або ситуація з високою ймовірністю негативних наслідків; як порушення рівноваги соціально-економічної системи [1].

Розглядаючи банківські кризи в історичній ретроспективі, стає очевидним, що вони не є новим явищем в світовій економіці, але через зростання взаємозалежності країн одна від одної вони набувають глобального як за причинами, так і наслідками характеру. Так, зарубіжні дослідники підверджують, що впродовж останніх століть причини банківської кризи носили системний характер [4]. А за період 1970-2011 рр. відбулося 147 банківських криз та 218 валютних [5].

На думку О.І. Береславської, причини, які зумовлюють появу кризових явищ у ХХІ ст. у банківській системі, можна поділити на дві групи: зовнішні та внутрішні. Як зовнішні автор наводить процеси дерегуляції і лібералізації міжнародного руху капіталу в умовах глобалізації та швидкі темпи зростання обсягів фінансових операцій у світовому масштабі, пояснюючи це тим, що великі фінансові капітали мають спекулятивний характер і вільно рухаються з країни в країну у пошуках прибутків. Саме тому, ці капітали є дуже мобільними, тому спрацьовує ефект доміно – при появі негативних тенденцій в окремій державі або в будь-якому регіоні світу при відпливі капіталу з країни руйнуються не тільки вітчизняні фінансові ринки, а й банківські системи. «Особливо руйнівний вплив відтоку капіталу здійснює на банківські системи країн з трансформаційною та перехідною економіками. Серед внутрішніх причин виділяють макроекономічну нестабільність у країні, яка провокується диспропорціями та надмірною відкритістю економіки, неадекватним курсовим режимом у країні та високими процентними ставками, інфляцією, «бульбашками» на ринку нерухомості, агресивною кредитною політикою, відсутністю внутрішнього контролю та низькою ефективністю управління банківськими ризиками» [2, с. 79].

Характеризуючи сутність банківської кризи, В. Міщенко серед основних ознак її прояву виділяє наступні: різке зниження ліквідності та платоспроможності банків; невиконання банками своїх зобов'язань перед кредиторами та вкладниками; погіршення якості активів; збільшення частки проблемних кредитів; зниження дохідності банківських операцій; банкрутство значної кількості банків [3, с. 64].

Таким чином, криза у банківському секторі – це неспроможність банківської системи виконувати покладені на неї функції щодо акумуляції та мобілізації грошових коштів, що спричинює до розбалансування всієї економічної системи країни. При появі банківської кризи в основному відбувається виведення компаніями активів з ринку країни, вплив інвестиційного капіталу, банкрутство банків, девальвація національної валюти. Зважаючи на взаємозалежність усіх секторів економіки, банківська криза суміжна із кризою платіжного балансу, борговою кризою, бюджетною кризою, іпотечною, кризою на фондових ринках та ін..

Підсумовуючи, зазначимо, що основні причини виникнення кризи у банківській системі зумовлені: поглибленням процесів глобалізації, погіршенням макроекономічних чинників, фінансовими, грошово-кредитними та валютними дисбалансами, прорахунками у проведенні економічної, фінансової та грошово-кредитної політик.

Зважаючи на закономірність та об'єктивність кризових явищ, системна банківська криза в певній мірі є випробуванням на здатність держав відновлювати економічну рівновагу та стабільність, на швидкість реагування на появу кризових явищ, на ефективність інструментів регулювання, що використовуються, та антикризових заходів, на здатність відновлювати довіру у суспільства.

Література:

1. Барановський О.І. Фінансові кризи: передумови, наслідки і шляхи запобігання : монографія / О.І. Барановський. – К. : КНЕУ, 2009. – 754 с.
2. Береславська О.І. Сучасні банківські кризи: причини та ймовірність повторення / О. І. Береславська // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). – 2013. – № 3. – С. 78-84. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvnudpsu_2013_3_12.
3. Міщенко В. І. Вплив банківської кризи на зміну умов банківського кредитування [Текст] / В. І. Міщенко // Банківська справа. Фінансовий простір. – 2015. – № 3 (19). – С. 63-69.
4. Charles Calomiris. Banking Crises and the Rules of the Game / Charles Calomiris // NBER Working Paper No. 15403. October 2009 <http://www.nber.org/papers/w15403>
5. Valencia F. Banking Crises Database : An Update / Fabian Valencia Luc Laeven // IMF. – June 2012. – WP/12/163 <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2016/12/31/Systemic-Banking-Crises-Database-An-Update-26015>.

Ліля КВАСІГРОХ

студентка факультету банківського бізнесу

Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник:

к. е. н., доцент кафедри банківської справи Забчук Г.М.

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Аграрний сектор є важливою стратегічною галуззю української національної економіки, яка забезпечує продовольчу безпеку та продовольчу незалежність нашої держави, дає значній частині сільського населення робочі місця. Проте головною проблемою у розвитку аграрних підприємств залишається дефіцит фінансування, а це, відповідно, впливає на економічний розвиток підприємств даного сектору, на їх конкурентоспроможність на ринку і фінансову стійкість.

Вітчизняний аграрний сектор за відсутності дієвої державної програми розвитку здебільшого функціонує за рахунок природних переваг України. Наявні ресурси помітно скорочуються, потоки інвестицій, зважаючи на економічну й політичну нестабільність країни, незначні. Забезпечити діяльність аграрних підприємств необхідними ресурсами дають можливість власні кошти підприємства і надані кредити. Фінансово-економічна підтримка аграрного сектора здійснюється переважно через комплекс програм, кожна з яких має на меті підвищення ефективності виробництва та доходності товаровиробника. При цьому, через брак коштів Державного бюджету України, держані програми фінансуються тільки на 50-60 відсотків. Так, наприклад, на 2017 рік відповідно до прийнятих обласних програм підтримки розвитку підприємств АПК було заплановано виділити кошти в обсязі 248,9 млн грн, однак фактично було профінансовано 165 млн грн, або 66,3 % до потреби. Щодо кредитування аграрних підприємств, то на кінець жовтня 2017 року аграрні підприємства отримали кредитів на суму 60,5 млрд грн, що більше порівняно з 2016 роком [4]. А станом на кінець вересня 2018 року розмір виданих кредитів сільськогосподарським підприємствам склав 71,5 млрд. грн. [6]. Проте, частка кредитів аграрним підприємствам залишається не значною.